

Aftale om en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse

Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Socialistisk Folkeparti og Dansk Folkeparti.

18. februar 2025

Partierne er enige om en reform, der skal sikre etableringen af en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse og den økonomiske ramme afsat hertil.

***

Med denne reform ønsker partierne at sikre tre overordnede principper for fremtidens ungdomsuddannelser: 1) Alle unge efter grundskolen har mulighed for at starte på en gymnasieuddannelse i nærheden af deres bopæl, 2) hvor der er et stærkt ungdomsmiljø, og som 3) åbner dørene til videre uddannelse.

Med reformen etableres en ny gymnasieuddannelse kaldet erhvervs- og professionsrettet eksamen (epx), der skal forberede eleverne til at starte på en erhvervsuddannelse eller en videregående uddannelse. Dermed udvides gymnasieskolens formål til også at forberede eleverne til erhvervsuddannelserne.

På epx vil unge i Danmark få en ny vej til studiekompetence, herunder almen dannelse. Fagene vil afspejle erhvervs- og professionsrettede ambitioner og introducere eleverne til både humanistiske, tekniske, naturvidenskabelige, etiske, æstetiske og digitale perspektiver på almen dannelse. Uddannelsen skal samtidig ruste eleverne med solide forberedende færdigheder til de uddannelser, de opnår studiekompetence til. Det er desuden reformens ambition, at epx vil give eleverne erfaringer med arbejdsformer, der kombinerer teori med praksis og understøtter, at epx-eleverne udvikler evne til at arbejde vedholdende og koncentreret, at fordybe sig og at gøre sig umage. Epx-gymnasier skal være præget af et tæt samarbejde med erhvervsliv og relevante offentlige institutioner og på den måde introducere eleverne til kunde- og borgerkontakt og forståelse for privat-, samfunds- og virksomhedsøkonomi. Der vil under hele uddannelsen blive arbejdet med at fremme elevernes karakterdannelse og demokratiske selvtillid.

Epx-uddannelsen etableres i en tid med stigende polarisering og pres på de demokratiske værdier. Partierne bag denne aftale lægger derfor særlig vægt på, at alle gymnasieuddannelser skal bygge videre på folkeskolens formål om at gøre eleverne fortrolige med vores egen kultur og historie, samt forberede dem til deltagelse i et samfund med frihed og folkestyre. Aftalepartierne anser det for vigtigt, at fremtidens elever på den nye erhvervs- og professionsrettede gymnasieuddannelse bliver solidt rodfastet i de værdier om åndsfrihed, ligeværd og demokrati, som vores samfund bygger på.

Det medfører forandringer for den enkelte unge, når der etableres en ny uddannelse, de endnu ikke kender. Derfor er det helt afgørende for partierne, at de unge føler sig set og hørt. Ingen unge skal opleve at blive tabt mellem to stole, når der sker ændringer i uddannelsessystemet. Falder en ung fra en ungdomsuddannelse eller efterskole, skal den unge have hjælp til at komme videre i uddannelse eller beskæftigelse.

1. Indhold og struktur for epx

Partierne er enige om følgende hegnspele for indhold og struktur for den nye erhvervs- og professionsrettede gymnasieuddannelse (epx):

- 1.1 *Fag og fagsammensætning:* Alle elever skal i udgangspunktet have dansk, matematik og engelsk på gymnasialt C-niveau i 1. g. Eleverne kan derudover også have andre obligatoriske fag samt fag, der følger elevens faglige interesser i form af linjefag eller valgfag. Disse fag kan tage udgangspunkt i eksisterende fag fra erhvervsuddannelserne, gymnasiefag på hf eller hhx, (htx) og stx, lige såvel som der skal udvikles nye fag. Eleven skal have en vis valgfrihed i forhold til at sammensætte sit eget uddannelsesforløb. Det indebærer fx mulighed for at vælge mellem en række valgfag og i nogle tilfælde mulighed for at hæve udvalgte fag til B- eller A-niveau samt for at gå til eksamen på lavere niveau end C-niveau. Krav til uddannelsens fagrække vil blive fastlagt under hensyn til små epx-udbud.
- 1.2 *Undervisningsform:* Det didaktiske og pædagogiske fokus skal have en helhedsorienteret tilgang til læring, hvor teoretisk viden og praktiske færdigheder anvendes sammen. Det indebærer bl.a., at der i undervisningens tilrettelæggelse kan inddrages fx værkstedsundervisning, projekter, simulationstræning og virksomhedsforlagt undervisning (fx korte praktikforløb). I reformøkonomien er lagt til grund, at udgifterne per elev på epx vil være højere end til de uddannelsesstilbud, der integreres i epx. Dette afspejler blandt andet, at elever på epx både skal have boglig og praktisk undervisning og derfor have adgang til udstyr og værksteder, samt at epx skal have gode rammer for at rumme elever, der har behov for ekstra støtte. Samtidig vil både kollektiv og individuel vejledning være en del af hverdagen og undervisningen på epx, så eleverne bliver i stand til at træffe et reflekteret og kvalificeret uddannelsesvalg. Derudover er aftalepartierne enige om at

understøtte brug af kunstig intelligens (AI) i vejledningsindsatsen. Her kan viden og erfaringer fra allerede igangsatte og kommende initiativer vedrørende brug af kunstig intelligens i vejledningsindsatsen nyttiggøres.

- 1.3 *Opbygning:* Epx bliver en toårig gymnasial uddannelse med mulighed for et års overbygning. Epx har en fælles indgang, og eleverne har en fast klasse med mange timer sammen for at understøtte forpligtende klassefællesskaber og stærke relationer. Uddannelsen opbygges med faglinjer, som eleverne vælger forud for uddannelsens start, og som med fordel kan bruges som udgangspunkt for klassesdannelsen. Valget af faglinje vil hænge sammen med elevernes interesse og ønsker til videre uddannelse – uden at fastlåse elevens efterfølgende uddannelsesvalg. Antallet af og konceptet for faglinjer planlægges under hensyntagen til små epx-udbud. På andet år på epx fortsætter eleverne i deres faste klasse, men de kan vælge valgfag, der peger i forskellige retninger afhængig af, om de vælger mere boglige fag eller værkstedsfag m.v. Med en kombination af valgfag, der overordnet forbereder på en videregående uddannelse, kan eleverne vælge at tage et tredje år på epx i form af en etårig overbygning.
- 1.4 *Adgang til videre uddannelse:* Uddannelsen skal tilrettelægges, så eleverne opnår de nødvendige forudsætninger for at gennemføre de uddannelser, de opnår adgang til (studiekompetence). Epx uden overbygning skal give adgang til alle erhvervsuddannelser og være generelt adgangsgivende til erhvervsakademiuddannelserne (med undtagelse af installatøruddannelserne, som kræver en relevant erhvervsuddannelse). Epx med etårig overbygning skal være generelt adgangsgivende til professionsbacheloruddannelserne. Adgang til akademiske bacheloruddannelser vil kræve efterfølgende supplering eller en udvidet fagpakke, som det kendes fra den toårige hf i dag. Eleverne kan med en epx uden overbygning endvidere opnå adgang til visse professionsbacheloruddannelser, hvis de vælger og består bestemte gymnasiale fag i løbet af epx, jf. eksisterende adgangskrav.

Unge, der har afsluttet den toårige epx med fagniveauer svarende til de gymnasiale fagpakker vil inden for rammerne af det nuværende optagelsessystem ikke automatisk kunne søge om optagelse på de relevante professionsbacheloruddannelser via kvote 1, hvorfor kvote 2 vil være udgangspunktet. Det skal bl.a. ses i lyset af, at epx er en helt ny type uddannelse. Det er ambitionen at justere optagelsessystemet i god tid, før det er relevant for ansøgere fra epx, jf. *Aftale om rammerne for reform af universitetsuddannelser i Danmark*. Aftalepartierne noterer sig, at regeringen i denne forbindelse vil sikre gode muligheder for studenter med den toårige epx fsva. optagelse (ansøgningsfrist, procedure for optagelse m.v.) til de videregående uddannelser.

- 1.5 *Adgangskrav til epX:* Optagelse på epX kræver bestået folkeskolens afgangseksamen eller aflagt prøve på forberedende grunduddannelse (fgu). Elever, der ikke har bestået folkeskolens afgangseksamen, skal kunne tage en afsluttende prøve på 10. skoleår på en efterskole eller en fri fagskole, der giver adgang til epX, hvis eleven består prøven. Derudover skal der være mulighed for optagelse via en helhedsvurdering, som består af en optagelsesprøve og -samtale.
- 1.6 *Fysiske rammer:* Undervisningen skal foregå i rammer, der understøtter uddannelsens særlige undervisningsform. Det kan indebære undervisning i almindelige klasselokaler, men også i en række forskellige faglokaler, herunder eksempelvis simulationsrum, medielokaler, værksteder og laboratorier.
- 1.7 *Prøver:* Der skal udvikles prøveformer, der understøtter uddannelsens særlige indhold og undervisningsform.
- 1.8 *Underviser- og lederkompetencer:* Underviserne skal have underviserkompetencer, der understøtter uddannelsens faglige indhold og særlige undervisningsform. De gode erfaringer fra lærerværelset, fx fra 10. klasse, erhvervsuddannelserne, herunder eux, og hf, skal tages med videre på epX. I nogle fag vil der også fremover være krav om, at underviseren skal have en universitetsuddannelse, mens det i andre fag kan være relevant med undervisere med en anden baggrund, der fx har erfaring som underviser fra 10. klasse, som sygeplejerske eller som industritekniker. Det er samtidig vigtigt, at ledelserne er i stand til at omstille institutionerne til nye undervisningsformer og er i stand til at etablere en fælles kultur på tværs af nye elev- og medarbejdergrupper.
- 1.9 *Attraktive ungdomsmiljøer:* Elever på epX skal være i et attraktivt ungdomsmiljø, der understøtter faglig fordybelse og stærke fællesskaber.
- 1.10 EpX skal kunne rumme elever med særlige talenter, fx de nuværende Team Danmark-ordninger eller tilbud til elever med særlig interesse for innovation og iværksætteri. Endvidere skal der være mulighed for – som det er tilfældet med de nuværende gymnasiale fuldtidsuddannelser – at tilrettelægge epX over længere tid for elever, der pga. en funktionsnedsættelse eller tilsvarende svære vanskeligheder er forhindret i at følge undervisningen på normal vis.
- 1.11 Landbrugsskolerne skal – ligesom de øvrige erhvervsskoler – kunne godkendes til at udbyde epX. Ekspertgruppen for indhold på epX, jf. pkt. 1.12, skal bl.a. forholde sig til muligheden for at udvikle en grøn linje på epX, som peger i retning af fx jord- og landbrugsuddannelserne og fødevarerområdet.

- 1.12 Partierne er enige om, at der skal nedsættes en faglig ekspertgruppe, der med afsæt i hegnspæle (pkt. 1.1-1.11) skal komme med anbefalinger til, hvordan uddannelsen konkret tilrettelægges, herunder anbefalinger til struktur, fag, faglinjer, prøveformer m.v. Kommissoriet for ekspertgruppen drøftes med aftalekredsen.
- 1.13 Som følge af reformen afskaffes toårig hf, eux og grundforløbets 1. del på erhvervsuddannelserne som selvstændige uddannelsesstilbud og erstattes af epX. Det videre arbejde med at udvikle epX-uddannelsen vil tage udgangspunkt i erfaringer med bl.a. fag fra de tre uddannelsesstilbud.

2. Geografisk nærhed og bæredygtighed i et nyt uddannelses- og institutionslandskab

Det er en vigtig prioritet for partierne, at der er gode uddannelsesmuligheder i hele landet for alle unge. I et fremtidigt uddannelses- og institutionslandskab skal både stx og epX så vidt muligt have samme brede geografiske tilgængelighed, som stx har i dag. Det er samtidig en prioritet for partierne, at der også fremadrettet er gode almene tilbud til voksne samt gymnasiale enkeltfag inden for en rimelig geografisk afstand. Derfor er partierne enige om, at:

- 2.1 Etableringen af epX og mindre ungdomsårgange frem mod 2030 indebærer et behov for en større strukturel omlægning af uddannelses- og institutionslandskabet med henblik på at skabe mere fagligt og økonomisk bæredygtige uddannelsesinstitutioner med socialt attraktive ungdomsmiljøer inden for afgrænsede byområder.
- 2.2 Aktiviteten på almene voksentilbud er faldende og udfordres yderligere af etableringen af epX. Der er derfor behov for en mere robust struktur for de almene tilbud til voksne for at opretholde god geografisk dækning og stærke voksenpædagogiske læringsmiljøer.
- 2.3 Omlægningen af uddannelses- og institutionslandskabet på ungdoms- og voksenuddannelsesområdet vil indebære en reformproces med fusioner og udspaltning af eksisterende institutioner og afdelinger, så der er flere typer af ungdomsuddannelser på hver enhed. På den måde understøttes, at unge i hele landet har bæredygtige uddannelsesstilbud i lokalsamfundet. I mindre byer vil uddannelsesudbuddene ofte være samlet på en enkelt enhed, hvor den daglige ledelse er forankret lokalt. Både geografisk nærhed mellem elever og uddannelsesstilbud og muligheden for at sikre et erhvervs- og professionsrettet miljø vil blive vægtet højt. Det er samtidig et centralt hensyn, at udbud og institutioner er socialt, fagligt og økonomisk bæredygtige.
- 2.4 Placeringen af epX skal blandt andet tage højde for at understøtte det geografiske udbud af gymnasieuddannelser og erhvervsuddannelser

uden for de større byer og en balanceret elevsammensætning i de større byer. Aftalepartierne skal drøfte kriterierne for udbudsplacering, men den konkrete placering af udbud på ungdoms- og voksenuddannelsesområdet skal fastlægges af børne- og undervisningsministeren efter disse kriterier.

- 2.5 De nuværende institutionslove for statsfinansierede selvejende institutioner på ungdoms- og voksenuddannelsesområdet ophæves og samles i én ny fælles institutionslov inden for den offentlige forvaltning. Alle institutioner vil fremadrettet have mulighed for at blive godkendt til at udbyde alle ungdoms- og voksenuddannelser inden for de kriterier, der følger af lovgivningen om de pågældende uddannelser. Aftalepartierne vil i forbindelse med drøftelse af en ny samlet institutionslov drøfte, hvordan lovgivningen understøtter et attraktivt ungdomsmiljø og tæt kontakt til foreningslivet i det omkringliggende lokalsamfund. Denne drøftelse kan bl.a. tage udgangspunkt i forslag fra Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF).
- 2.6 I et nyt uddannelses- og institutionslandskab skal der være mulighed for, at private institutioner for gymnasiale uddannelser kan udbyde epk. Udbud af epk vil skulle følge gældende rammer for private gymnasiers uddannelsesudbud, herunder krav om egendækning og ske under hensyntagen til, at epk er en ny og særskilt uddannelse.
- 2.7 Institutioner skal kunne tage delvist forskud på reformen inden 2030 ved at etablere lokale samarbejder mellem erhvervsskoler, 10. klasse og udbydere af hf. Partierne noterer sig, at regeringen ønsker at øge incitamenterne til, at der indgås samarbejder mellem kommuner og erhvervsskoler om at tilbyde 10. klasse på erhvervsskolerne. Partierne er i den forbindelse enige om, at kommunerne skal kunne leve op til deres forsyningspligt af 10. klasseundervisning ved at indgå en driftsoverenskomst med en erhvervsskole om, at erhvervsskolen varetager 10. klasseundervisning på vegne af kommunen.
- 2.8 Partierne er derudover enige om, at det bliver muligt, at hf frem mod ikrafttrædelse af reformen i 2030 også kan forberede til erhvervsuddannelse, bl.a. gennem samarbejde med erhvervsskoler, uden at der ændres på den studiekompetence, som hf-uddannelsen giver. Samtidig er partierne enige om, at det – forud for større ændringer af hhx, (htx) og stx – skal være muligt for skoler fremover at lade elever på hhx, (htx) og stx tilkendegive ønske om studieretning, inden de påbegynder grundforløbet. Denne forhåndstilkendegivelse er ikke bindende for elevernes studieretningsvalg i slutningen af grundforløbet. Det er op til den enkelte skole i hvilket omfang, den vil anvende elevernes forhåndstilkendegivelser til klassedannelse i grundforløbet.

3. Skoleåret efter 9. klasse

De kommunale 10. klasser og 10. klasse på frie grundskoler giver i dag unge mulighed for at modnes et år og blive mere afklarede med deres uddannelsesvalg. Det bruges i høj grad af unge, der efterfølgende starter på en erhvervsuddannelse. Med etableringen af epx får alle unge mulighed for to eller tre sammenhængende år på en gymnasial ungdomsuddannelse til at blive mere modne og afklarede i et attraktivt ungdomsmiljø, fremfor i regi af folkeskolen. Men der skal fortsat være relevante uddannelsesstilbud til de unge, der ikke er klar til at starte på en ungdomsuddannelse efter 9. klasse. Efterskoler og frie fagskoler skal fortsat have mulighed for at udbyde undervisningsforløb i skoleåret efter 9. klasse. Elever i specialundervisningstilbud vil som noget nyt få mulighed for at tage 9. klasse over to år, og elever, der ikke består folkeskolens afgangseksamen, får et retskrav på opstart på fgU.

Partierne er enige om følgende:

- 3.1 Epx skal være et attraktivt og sammenhængende tilbud, blandt andet til nogle af de unge, der i dag går i 10. klasse, og som har bestået folkeskolens afgangseksamen i 9. klasse. Derfor afskaffes 10. klasse som selvstændigt tilbud og integreres delvist i epx. Erfaringerne fra 10. klasse som et tilbud, hvor de unge modnes og afklares ift. videre uddannelse, integreres i det videre arbejde med epx. Det indebærer også, at lidt flere unge end i dag vil komme direkte fra 9. klasse til hhx, (htx) og stx. De gymnasiale institutioner, der udbyder hhx, (htx) og stx, vil i forlængelse heraf skulle have en opmærksomhed på, at også de lidt yngre elever har en god og trivselsfremmende skolestart. Børne- og undervisningsministeren vil gå i dialog med sektoren om dette.
- 3.2 Efterskolerne skal i et nyt ungdomsuddannelseslandskab fortsat være et fagligt og attraktivt skoletilbud, uanset klassetrin. Efterskolerne skal derfor fortsat kunne tilbyde undervisning i skoleåret efter 9. klasse og således kunne tilbyde et 10. skoleår, hvor det faglige indhold minder om indholdet i 10. klasse i dag. Elever på efterskoler vil have mulighed for at aflægge interne prøver i de obligatoriske fag, men prøverne fra det 10. skoleår på en efterskole kan ikke anvendes til at forbedre prøvekaraktererne og karaktergennemsnit af folkeskolens afgangseksamen mhp. optag på en ungdomsuddannelse. Frie fagskoler vil have tilsvarende mulighed for at tilbyde et 10. skoleår efter 9. klasse med samme indholdskrav som 10. skoleår på efterskolerne, dog vil frie fagskoler fortsat skulle leve op til de bestemmelser, der i dag gælder for skoleformen, herunder at 1/3 af den samlede undervisningstid skal udgøres af praktiske eller erhvervsrettede fag. Aftalepartierne noterer sig, at Efterskoleforeningen har igangsat udviklingsprojektet "Ny 10. klasse" om modernisering af 10. klasse på efterskolerne. En evt. senere drøftelse af, om der skal fastsættes yderligere rammer for indholdet i

- 3.3 Efterskolerne vil fortsat kunne tilbyde undervisning i 8. og 9. klasse efter samme regler som i dag. Undervisning på efterskoler og frie fagskoler i skoleåret efter 9. klasse kan forberede eleverne på en eventuel optagelsesprøve til erhvervsuddannelser eller de gymnasiale uddannelser, hvis eleven ikke har opnået et tilstrækkeligt karaktergennemsnit efter afslutning af 9. klasse. Efterskolerne skal derfor kunne tilbyde at afholde optagelsesprøven til hhx, (htx) og stx for de elever, der ikke har retskrav til disse gymnasieuddannelser efter 9. klasse. Optagelsesprøven vil fortsat være centralt stillet og med ekstern censur. Elever, som ikke har bestået folkeskolens afgangseksamen, skal i det 10. skoleår på en efterskole eller en fri fagskole kunne tage en afsluttende prøve, der giver adgang til optagelse på epX, hvis eleven består prøven.
- 3.4 Der afsættes cirka 28 mio. kr. i 2030, stigende til 110 mio. kr. årligt fra 2032, så flere unge fra familier med lav husstandsindkomst, kan få tilskud til delvis dækning af egenbetaling for et 10. skoleår på en efterskole eller en fri fagskole. De endelige kriterier og beløbsstørrelse fastsættes i et senere forhandlingsforløb. Aftalepartierne er enige om, at der med indførelsen af tilskuddet stadig skal være en egenbetaling for et skoleophold. Regeringen vil gå i dialog med Efterskoleforeningen og Foreningen af Frie Fagskoler om udmøntning og administration af ordningen.
- 3.5 Alle unge skal have ret til et uddannelses tilbud efter grundskolen. Elever, der ikke består folkeskolens afgangseksamen, får derfor et retskrav på opstart på forberedende grunduddannelse (fgu) i skoleåret efter 9. klasse. Elever, der falder fra et uddannelses tilbud i løbet af skoleåret efter afsluttet 9. klasse, vil have ret til at starte på fgu. Disse elevgrupper får mulighed for et fgu-forløb frem til afslutningen af skoleåret umiddelbart efter 9. klasse. Dette kan fx organiseres som et særskilt skoleforløb, hvor de unge går sammen med andre unge i samme aldersgruppe. Eleverne vil få mulighed for at tage en afsluttende prøve, der giver adgang til epX. Retten til fgu gælder ikke unge, som er i målgruppen for særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (stu). Unge, der er i målgruppen for stu skal fortsat visiteres til denne uddannelse og er derfor ikke omfattet af retskravet til fgu. Unge, der er i målgruppen for fgu, vil som i dag kunne målgruppevurderes til fgu, selvom de har bestået folkeskolens afgangseksamen og er dermed ikke omfattet af retskravet. Fra i år er det muligt for elever i folkeskolen at komme på brobygning på fgu. Partierne er enige om, at det også skal være muligt for elever i 9. klasse at angive fgu som uddannelsesønske i optagelse.dk mhp. nærmere målgruppevurdering. Der vil ikke blive ændret på kommunernes ansvar for at målgruppevurdere unge til fgu. Partierne vil følge udviklingen i søgningen til fgu. Aftalepartierne mener, at alle unge skal have et relevant tilbud efter 9. klasse, uanset om de har

behov for faglig, social eller personlig udvikling. Regeringen vil i implementeringsårene efter opstart af epx i 2030 sammen med KL særligt følge udviklingen i antallet af unge, der har behov for personlig og social udvikling forud for optag på en ungdomsuddannelse, og vil drøfte dette med aftalepartierne.

3.6 Elever, der i grundskolen går i et specialundervisningstilbud, skal i det fremtidige ungdomsuddannelseslandskab have mulighed for at tage 9. klasse og prøverne i 9. klasse over to år i en specialklasse eller på en specialskole. Aftalepartierne noterer sig, at dette punkt i aftalen kræver folkeskoleforligskredsens tilslutning. Kommuner har efter de gældende regler i folkeskolelovens § 55, stk. 1, mulighed for at søge om tilladelse til at fravige lovens bestemmelser som led i forsøg eller pædagogisk udviklingsarbejde. Det betyder, at kommuner, også før en kommende reform af ungdomsuddannelsesområdet, har mulighed for at ansøge børne- og undervisningsministeren om forsøg med at lade specialundervisningselever tage 9. klasse og 9.-klasseprøverne over to år. Partierne noterer sig, at der senere skal tages stilling til, hvorvidt det skal være muligt for elever, der har behov for specialundervisning, og som går på en på fri grundskole, fri grundskole med kostafdeling, efterskole samt ungdomsskolens heltidsundervisning, at tage 9. klasse over to år.

3.7 Uddannelsesdækningen af skoleåret efter 9. klasse skal tilrettelægges med opmærksomhed på unge fra ø-kommuner.

4. Nye strukturer for voksenuddannelser

Partierne er enige om, at det eksisterende uddannelseslandskab skal reformeres, hvilket vil medføre en række ændringer af hele uddannelsessystemet. Oprettelsen af epx får derfor også konsekvenser for voksenuddannelserne, herunder enkeltfagssystemet og de almene voksenuddannelser.

Det er væsentligt, at der fortsat er stærke voksenpædagogiske læringsmiljøer samt gode almene undervisningstilbud og gymnasiale enkeltfagstilbud inden for en rimelig geografisk afstand, som er målrettet voksne, der skal have løftet deres basale færdigheder eller fx opnå kompetence til videre uddannelse. Det er vigtigt for partierne, at voksenuddannelsesområdet kommer styrket ud af ændringerne. Partierne er enige om:

4.1 Rammerne for udbud af almene tilbud målrettet voksne samt gymnasiale enkeltfag skal justeres for at sikre en fortsat bred geografisk dækning, styrke koblingen mellem almene og erhvervsrettede undervisningstilbud til voksne samt opretholde stærke voksenpædagogiske læringsmiljøer. Voksne skal, ligesom i dag, kunne modtage almen undervisning (avu, fvu og obu) og gymnasiale enkeltfag inden for en rimelig geografisk afstand fra deres bopæl. Dette kan eventuelt ske ved at etablere geografiske

- 4.2 Alle institutioner vil med afsæt i den nye fælles institutionslov have mulighed for at blive godkendt til at udbyde almen voksenuddannelse (avu), forberedende voksenuddannelse (fvu) og ordblindeundervisning for voksne (obu). Disse tilbud skal primært forankres på institutioner, der udbyder arbejdsmarkedsuddannelser (amu), fx på erhvervsskoler. Andre institutioner vil også kunne få adgang til at udbyde undervisningstilbuddene, hvis de lever op til en række fastsatte kriterier. Driftsoverenskomstparterne (fx oplysningsforbund) skal fortsat spille en væsentlig rolle i forhold til udbud af fvu og obu. Vilkårene for deres opgavevaretagelse fastlægges i forbindelse med det videre arbejde.
- 4.3 Hf-enkeltfag erstattes af gymnasiale enkeltfag. Der skal ikke være egenbetaling på de gymnasiale enkeltfag for personer i den erhvervsaktive alder, der ikke har en gymnasial eksamen. Aftalepartierne er også enige om, at der ikke skal være egenbetaling på almene voksenuddannelser (avu) for at mindske barriererne for voksne, der ønsker at forbedre deres almene kundskaber.
- 4.4 Enkeltfagsstrukturen på de gymnasiale enkeltfag skal have samme fleksibilitet, som på hf-enkeltfag i dag, herunder så kursister kan tage gymnasiale enkeltfag sat sammen på en måde, der giver den ønskede studiekompetence, og som kan tilpasses den enkelte kursists behov. Enkeltfagssystemet skal fortsat give mulighed for supplerung, påstigning og ændrede uddannelsesvalg gennem hele livet. Der skal findes en model, som sikrer udbud af en tilstrækkelig størrelse til at etablere et voksenpædagogisk læringsmiljø, samtidig med at den geografiske dækning sikres. Gymnasiale enkeltfag kan fx udbydes på institutioner med anden gymnasial undervisning. De steder i landet, hvor der er tilstrækkelig kursistvolumen til det, kan gymnasiale enkeltfag udbydes på institutioner, der primært udbyder disse.
- 4.5 Aftalepartierne noterer sig, at der på et antal institutioner med hf-enkeltfag er et igangværende forsøg, hvor sårbare unge kan optages på hf-enkeltfag direkte efter grundskolen. Forsøget løber fra skoleåret 2024/25 til og med skoleåret 2026/27. Aftalepartierne vil i forlængelse af forsøgets resultater vurdere, om det skal være en generel mulighed for udvalgte grupper af unge, at starte direkte på gymnasiale enkeltfag direkte efter grundskolen. Det er dog en hegnspæl for partierne, at muligheden for at starte på gymnasiale enkeltfag umiddelbart efter grundskolen ikke medfører, at den generelle toårige hf for unge opretholdes.
- 4.6 Der skal igangsættes en kortlægning af de særligt tilrettelagte forløb for unge med særlige behov og tilbud målrettet sårbare unge, herunder tilbud på hf, stx, ASF-klasser og hf-enkeltfag. Kortlægningen skal blandt andet omfatte tilbuddenes geografiske dækning,

finansiering og karakter. Når kortlægningen er færdig, vil ministeren invitere aftalepartierne til drøftelser med henblik på at afklare, om der er behov for nye muligheder for særligt tilrettelagte forløb for unge med særlige behov og tilbud målrettet sårbare unge på linje med tilbuddene i dag.

5. Skærpede krav til hhx, (htx) og stx

I fremtidens uddannelseslandskab skal hhx, (htx) og stx være for de unge, der har de faglige forudsætninger og motivationen for at gennemføre disse og på sigt en videregående uddannelse. Partierne er enige om:

- 5.1 Adgangen til hhx, (htx) og stx skærpes ved at hæve og forenkle karakterkravet til uddannelserne til 6,0 i karaktergennemsnit i både de afsluttende standpunktskarakterer og i de lovbundne prøver fra folkeskolens afgangseksamen. For at opnå retskrav på optagelse skal ansøgerne herudover opfylde en række supplerende adgangsforudsætninger, der videreføres uden ændringer fra gældende regler.
- 5.2 Ansøgere, der ikke opnår 6,0 i standpunktskaraktererne, vil kunne opnå retskrav på optagelse til hhx, (htx) og stx, hvis de opnår et karaktergennemsnit på mindst 7,0 i de lovbundne prøver fra folkeskolens afgangseksamen og opfylder alle øvrige adgangsforudsætninger.
- 5.3 Det vil fortsat være muligt at blive optaget på hhx, (htx) og stx via en optagelsesprøve, dog med et skærpet fagligt niveau i prøven, svarende til det skærpede karakterkrav på 6,0. Optagelsessamtalen afskaffes for ansøgere, der består optagelsesprøven. Elever kan ved afslutningen af 1. år opnå adgang til hhx, (htx) og stx ved at aflægge en prøve, der har et niveau svarende til den normale optagelsesprøve til disse uddannelser.
- 5.4 Et skærpet karakterkrav til hhx, (htx) og stx træder i kraft parallelt med epk og er således gældende for optaget til skoleåret 2030/2031.
- 5.5 Aftalepartierne er enige om, at skolerne skal kunne vælge at undlade at give standpunktskarakterer i 1. g på hhx, (htx) og stx i de ikke-afsluttende fag. Skolerne skal til gengæld sætte ind med systematisk feedback.
- 5.6 Der er identificeret en række udfordringer med den nuværende karakterskala, bl.a. er der peget på de relativt store spring mellem skalaens midterste karakterer, der kan bidrage til, at alene karaktererne 10 og 12 opfattes som gode karakterer, og karakteren 3, der sender et unødvendigt negativt signal. Aftalepartierne ønsker derfor at justere den eksisterende karakterskala og vil drøfte konkrete modeller med afsæt i arbejdet fra den tidligere ekspertgruppe for

ændring af karakterskalaen fra 2020. Aftalepartierne forpligter sig til at fremlægge konkret finansiering til en justering af karakterskalaen.

- 5.7 Det faglige niveau på hhx, (htx) og stx skal styrkes. Partierne er enige om, at der skal nedsættes en ekspertgruppe, som skal komme med anbefalinger til ændringer af hhx', (htx') og stx' indhold og struktur mhp. en styrkelse af det faglige niveau.

Ekspertgruppen skal bl.a. se på ændringer i antallet af og indholdet i studieretninger, fx ved at lade studieretningsstrukturen erstatte af få, faglige indgange, som styrker tilvalg af sprog, kulturfag og naturvidenskab. Det kunne fx på stx være nogle få indgange rettet mod henholdsvis 'sprog og kultur', 'natur og samfund' eller 'teknik'.

Med en mere enkel struktur på hhx, (htx) og stx vil grundforløbet eventuelt kunne afskaffes og erstattes af en stamklasse som den bærende enhed gennem hele uddannelsesforløbet. Dette skal have til formål at understøtte den enkelte elevs oplevelse af sammenhæng i uddannelsen, samtidig med at der er fokus på en god skolestart for eleverne på både hhx, (htx) og stx. Ekspertgruppen skal således komme med anbefalinger til uddannelsernes opbygning og fagrække.

Aftalepartierne ønsker at adressere udfordringerne med faldende elevgrundlag på htx. Aftalepartierne har en ambition om, at der også fremadrettet skal være bred geografisk dækning af tekniske gymnasietilbud, og at dette kan ske ved, at htx integreres i stx-uddannelsen på en måde, dog sådan at velfungerende tekniske gymnasietilbud kan opretholdes.

Ekspertgruppen skal se på om det er hensigtsmæssigt at integrere htx i stx, og skal beskrive konkrete modeller herfor, som tager afsæt i, at der i givet fald også i det fremtidige uddannelseslandskab skal være en gymnasieuddannelse med en tydelig teknisk profil, og hvor velfungerende tekniske gymnasietilbud kan opretholdes de steder, hvor der er tilstrækkeligt antal elever til det. Aftalepartierne træffer først beslutning om at integrere htx i stx, når en ekspertgruppe er kommet med anbefalinger til, hvordan det kan ske. Hvis aftalepartierne ikke træffer beslutning om at integrere htx i stx, vil denne aftales beslutninger i pkt. 3.1 og 3.5 samt kapitel 5 og kapitel 6 også gælde for htx.

Ekspertgruppen skal desuden kigge på, hvordan hhx, (htx) og stx i højere grad kan understøtte de unges valg af videregående uddannelse, herunder bl.a. overgangen til professionsbacheloruddannelser på velfærdsområdet.

Endelig skal ekspertgruppen desuden komme med anbefalinger til, hvordan historiefaget på stx og evt. hhx og (htx) kan styrkes med

henblik på at fremme bl.a. mulighederne for udvikling af historisk viden, fordybelse og skriftlighed i faget. I den forbindelse skal ekspertgruppen også tage stilling til, om undervisningstiden i faget skal øges.

Kommissoriet for ekspertgruppen drøftes med aftalekredsen.

- 5.8 Der skal være øget fokus på, at der ikke udbetales tilskud til gymnasierne for elever, der har fravær i et sådant omfang, at de reelt er studieinaktive. Det er en konkret, individuel vurdering, hvor meget fravær man som elev må have, herunder hvilke konsekvenser fraværet eventuelt skal have. For at understøtte at gymnasierne ikke af økonomiske årsager holder på elever, som burde udskrives, vil aftalepartierne afskaffe færdiggørelsestilskuddet på de gymnasiale uddannelser fra skoleåret 2029/2030 og tilbageføre midlerne til uddannelserne gennem undervisningstaksterne.

6. Genopretningsplaner, mulighed for profilering og håndtering af ansøgere til de gymnasiale uddannelser

Aftalepartierne har en ambition om at understøtte udfordrede institutioner i at tiltrække ansøgere og tilbyde gymnasiale uddannelser med god kvalitet. Det er aftalepartiernes ambition, at de grundlæggende udfordringer relateret til håndtering af ansøgere til de gymnasiale uddannelser skal håndteres via den justering af taxameter- og tilskudssystemet, der blev besluttet med finanslovsaftalen for 2025, epx-udbudsplacering, *jf. punkt 2.4*, samt via nedenstående tiltag. Nedenstående tiltag igangsættes for at håndtere udfordringerne i den eksisterende model, som har erstattet den tidligere foreslåede model, hvor forældreindtægt indgik som kriterium.

- 6.1 Aftalepartierne er således enige om, at reglerne for profilgodkendelse skal ændres, så regionerne fremadrettet vil kunne godkende nye profilgymnasier, hvis godkendelsen:

- bidrager til at sikre elevgrundlaget på institutionen, hvis institutionen ligger i et tyndt befolket område, eller
- bidrager til at skabe en mere balanceret elevsammensætning på institutionen eller andre institutioner i lokalområdet, hvis der er tale om en institution i et byområde, der har problemer med elevsammensætningen.

Samtidig skal institutionen have en særlig stærk faglig profil *eller* vurderes at være i gang med at opbygge en sådan inden for et bestemt fagligt område, der ikke findes tilsvarende på andre institutioner i nærheden.

- 6.2 Aftalepartierne er enige om, at der ifm. en samling af institutionslovene ses på muligheder for at styrke bestyrelserne på de gymnasiale institutioner. Det kan fx dreje sig om at indføre et krav til bestyrelsesuddannelse for nye udefrakommende bestyrelsesmedlemmer, såfremt de ikke har tilsvarende formelle eller

6.3 Aftalepartierne er endvidere enige om, at den gældende regel vedr. genopretningsplan og evt. lukning af institutioner/afdelinger, der ikke tiltrækker nok 1. prioritetsansøgere, skal ændres, så:

- Regionerne overtager børne- og undervisningsministerens beføjelse til at pålægge en institution/afdeling at udarbejde en genopretningsplan.
- Regionerne skal overveje pålæg om en genopretningsplan, hvis en institution/afdeling et år viser sig kun i ringe grad at kunne tiltrække 1. prioritetsansøgere, defineret ved at institutionens/afdelingens andel af tildelte ansøgere med institutionen/afdelingen som 1. prioritet (opgjort pr. uddannelse) er mindre end 70 procent. I overvejelserne skal regionerne bl.a. inddrage en vurdering af institutionen som helhed, om der er tale om en midlertidig tilstand, og om det vil være relevant at iværksætte andre tiltag først.

Beslutning om evt. nedlæggelse af en institution/afdeling i forlængelse af en genopretningsplan forbliver hos børne- og undervisningsministeren. I de tilfælde, hvor institutionen i en kortere årrække efter en genoprettelsesplans iværksættelse ikke har opnået en andel af førsteprioritetsansøgere som ovenfor anført, vil børne- og undervisningsministeren efter høring af regionsrådet kunne nedlægge institutionen.

6.4 Endelig er aftalepartierne enige om, at håndtering af ansøgere til de gymnasiale uddannelser har det formål i videst muligt omfang at opfylde ansøgernes første prioritet, at sikre opfyldelse af ansøgernes valg af specifik uddannelse, at understøtte en bred geografisk dækning samt at understøtte en balanceret elevsammensætning på de få institutioner rundt om i landet, hvor elevsammensætningen giver anledning til faglige, pædagogiske eller sociale udfordringer. Det skal ske efter en model baseret på lokale beslutninger truffet af regionsrådene, der grundlæggende består af følgende elementer:

- Ansøgerne til de gymnasiale uddannelser i hele landet håndteres på baggrund af deres prioriterede uddannelsesønsker samt transportafstand ved overansøgte gymnasier. Dette er en videreførelse af gældende regler bortset fra, at transportafstand erstatter transporttid som kriterium.
- Regionerne får *pligt til* at overveje lokalt at fastsætte supplerende, lokale regler i følgende to tilfælde:
  - a) Institutionen kan kun i ringe grad tiltrække 1. prioritetsansøgere, dvs. hvis institutionens andel af tildelte ansøgere med institutionen som 1. prioritet (opgjort pr. uddannelse) er mindre end 70 procent. Dette er det samme kriterium, som kan udløse krav om at udarbejde en genopretningsplan, jf. ovenfor, og brugen af supplerende,

lokale regler vil således kunne indgå i en samlet genopretningsplan for institutionen.

b) En udfordret institution anmoder regionen om at gribe ind. I begge tilfælde er det en forudsætning, at elevsammensætningen på institutionen giver anledning til faglige, pædagogiske eller sociale udfordringer. Regionerne får endvidere *mulighed* for at fastsætte supplerende lokale regler, som ansøgerne skal håndteres efter, hvis elevsammensætningen på institutionen giver anledning til faglige, pædagogiske eller sociale udfordringer:

- Regionerne vil kunne fastsætte supplerende lokale regler på baggrund af en centralt fastsat værktøjskasse, der består af muligheden for at fastsætte loft eller reservationspladser i forhold til ansøgere fra en særlig type boligområde. Regionen vil alene kunne anvende loft eller reservationspladser i det omfang, det er egnet til at afhjælpe de konkrete udfordringer og under hensyn til, at det skal have den mindst mulige påvirkning på førsteprioritetsopfyldelsen for ansøgere fra lokalområder, og regionen vil derfor samtidig skulle overveje muligheden for at hæve kapaciteten på de pågældende institutioner.
- Herudover vil regionerne få mulighed for at fastsætte supplerende lokale regler til håndtering af ansøgere i forhold til visse lokale udfordringer, der tidligere kunne håndteres med "lex Stevns".

6.5 Det er aftalepartiernes ambition, at ovenstående tiltag samlet set kan medvirke til, at alle unge føler, at de har et reelt valg af en gymnasial uddannelse med god kvalitet, hvad enten de søger stx, hhx, (htx) eller epx.

7. Adgang til erhvervsuddannelserne

Ændringer af ungdomsuddannelseslandskabet medfører også ændringer i strukturerne på erhvervsuddannelserne. Partierne er enige om:

7.1 Der vil også i det fremtidige uddannelseslandskab være en gruppe af unge, som allerede efter 9. klasse eller 10. skoleår på efterskole eller fri fagskole er afklarede om, at de ønsker en erhvervsuddannelse. Unge skal derfor kunne starte på erhvervsuddannelserne umiddelbart efter afsluttet grundskole, såfremt de lever op til et af nedenstående kriterier:

1. Unge, der har bestået folkeskolens afgangseksamen med juniormesterlære (karaktergennemsnit på mindst 2,0 i dansk og matematik og gennemført en afsluttende evalueringssamtale). Unge fra den kommende juniormesterlæreordning kan enten påbegynde en erhvervsuddannelse med et justeret grundforløb+-forløb (gf+) eller starte direkte på grundforløbets 2. del (gf2). Gf+ skal for denne målgruppe justeres i både indhold og længde, så det bidrager til at klæde eleverne fagligt på til at kunne gennemføre en fuld erhvervsuddannelse.

2. Unge med en uddannelsesaftale med en virksomhed, som starter direkte på gf2.
3. Unge, der består folkeskolens afgangseksamen med mindst 2,0 i dansk og matematik, som starter direkte på gf2. Eleverne vil inden opstart på erhvervsskolen have ret til en vejledningssamtale, hvis de ønsker det. Erhvervsskolerne skal derfor tilbyde vejledningssamtaler til disse elever. Unge, der ikke opfylder adgangskravene til erhvervsuddannelserne, skal bestå en optagelsesprøve og -samtale.

- 7.2 Øvrige unge og voksne vil fortsat kunne optages på gf2 efter gældende regler, såfremt de søger om optagelse på erhvervsuddannelserne mindst to år efter grundskolen eller 10. skoleår på efterskole eller en fri fagskole.
- 7.3 Gf2 justeres i varighed fra 20 skoleuger til 12 skoleuger for elever med en studiekompetencegivende uddannelse, da gf2 ikke i fremtiden skal indeholde almene fag for denne gruppe.
- 7.4 Regeringen vil fastlægge det endelige indhold på de forskellige grundforløb efter drøftelser med arbejdsmarkedets parter.

8. Økonomisk ramme, finansiering og implementering

Med de store politiske ambitioner om et nyt uddannelses- og institutionslandskab følger også markante investeringer. Partierne er med denne aftale enige om den økonomiske ramme til reformen.

Den økonomiske ramme

- 8.1 Med det forudsatte elevgrundlag afsættes cirka 4,8 mia. kr. årligt varigt til at drive epX, når uddannelsen er fuldt indfaset. Driftsudgifterne afspejler, at elever på epX både skal have boglig og praktisk undervisning og derfor have adgang til udstyr og værksteder. Omvendt indebærer omlægningen af eksisterende driftstilskud til toårig hf, 10. klasse og dele af erhvervsuddannelserne m.v., som integreres i epX, isoleret set mindreudgifter.
- 8.2 Reformen indebærer således samlet merudgifter på cirka 2,3 mia. kr. i 2030, hvilket er omtrent de varige merudgifter.
- 8.3 De unge skal ikke af økonomiske årsager forhindres i at få den uddannelse, som de har lyst og evner til. Samtidig skal de unge på epX have tid til at være studieaktive og fordybe sig i både teoretiske og praktiske fag. Med det forudsatte elevgrundlag afsættes cirka 0,6 mia. kr. årligt til SU til de unge på epX.
- 8.4 Nogle af de eksisterende statsfinansierede selvejende uddannelsesinstitutioner vil have behov for at tilpasse de eksisterende fysiske rammer, så de kan rumme eleverne på epX og kravene til værksteder og faglokaler. Der afsættes derfor cirka 0,8

mia. kr. i gennemsnit over årene 2028-2031 til midlertidige udgifter til bygningstilpasninger i selvejesektoren.

- 8.5 Etableringen af epX vil indebære en større omlægning af ungdomsuddannelses- og institutionslandskabet med henblik på at understøtte geografisk nærhed samt fagligt og økonomisk bæredygtige uddannelsesudbud med socialt attraktive ungdomsmiljøer. Der afsættes derfor cirka 0,2 mia. kr. i gennemsnit over årene i 2027-2034 til engangsinvesteringer til omlægningen og implementering af reformen.
- 8.6 For at sikre overholdelse af den økonomiske ramme forpligter partierne sig på at tilpasse indholdet af de efterfølgende politiske aftaler, så de samlede udgifter holdes inden for den økonomiske ramme. Om nødvendigt forpligter partierne sig på at genåbne økonomien i en tidligere forhandlet delaftale mhp. at sikre overholdelse af den økonomiske ramme.

Finansiering

- 8.7 Reformen finansieres af et træk på råderummet på 0,1 mia. kr. i 2028, 1,9 mia. kr. i 2029 og 2,0 mia. kr. i 2030. Råderumstrækket håndteres inden for de udgiftsmæssige rammer frem mod 2030 (finanspolitisk råderum) og i kommende økonomiske planer i årene efter 2030.
- 8.8 Finansieringen tilvejebringes derudover fra den økonomiske ramme til styrkelse af erhvervsuddannelserne, effektivisering af indkøb på de statsligt selvejende uddannelsesinstitutioner, reserven fra *Aftale om styrket FGU*, puljen til kvalitetsudvikling mv. til de gymnasiale uddannelser fra *Aftale om styrkede gymnasiale uddannelser* og ændrede tilskudsregler på efterskolerne, så der fra 2030 og frem kun ydes statsligt tilskud til efterskoleophold op til og med 41 uger pr. elev pr. skole i 8., 9. og 10. klasse.
- 8.9 Finansiering fra den økonomiske ramme til styrkelse af erhvervsuddannelserne skal ses i lyset af, at grundforløb 1 på erhvervsuddannelse integreres i epX, og at investeringen følger de unge. Provenuet fra de ændrede tilskudsregler på efterskolerne medfinansierer puljen til ophold på efterskoler og frie fagskoler.

Videre proces og implementering

- 8.10 Det er partiernes ambition, at de første elever skal begynde på de nye gymnasier i august 2030. For at de første elever kender til deres muligheder i god tid, inden ændringerne træder i kraft, og institutionerne får tid til at gøre klar til epX, er der behov for, at den omfattende lovgivning kommer på plads i god tid.
- 8.11 Partierne noterer sig derfor, at regeringen vil fremlægge et oplæg til forhandlinger om én ny fælles institutionslov for alle statsfinansierede selvejende institutioner på ungdoms- og voksenuddannelsesområdet,

der skal erstatte de eksisterende institutionslove, samt rammerne for uddannelses- og institutionslandskabet.

Side 18/21

- 8.12 Partierne noterer sig på samme måde, at regeringen vil indkalde til politiske forhandlinger, efter at en ekspertgruppe er kommet med anbefalinger til konkret indhold på epx. Aftalen skal senest være forhandlet færdig i første kvartal af 2026.
- 8.13 Derudover noterer partierne sig, at regeringen vil fremlægge et konkret oplæg til forhandling af almene voksenuddannelses tilbud, herunder gymnasiale enkeltfag.
- 8.14 Partierne noterer sig, at regeringen vil indkalde til en første drøftelse om justeringer af den nuværende karakterskala senest i 2. halvår af 2025.
- 8.15 Partierne noterer sig derudover, at eventuelle ændringer af studieretninger på hhx, (htx) og stx vil ske efter konkret oplæg fra regeringen. Oplægget vil samtidig præsentere en model, der giver bud på integration af htx i stx, og understøtter et bredt geografisk udbud af en teknisk gymnasial uddannelse.

Tabel 1

Provenuvirkning efter tilbageløb og adfærd af Politisk aftale om en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse

Mio. kr. (2025-pl)	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2035	2040	2050
(1) Samlede tiltag	-10	-10	-90	-320	-2.190	-2.280	-2.700	-2.760	-2.280	-2.280	-2.330
Omlægning til epX	0	0	0	0	0	-380	-2.750	-3.450	-3.810	-4.170	-4.800
Omlægning af 10. klasse	0	0	0	0	0	250	670	860	1.480	1.840	2.380
Forkortelse af grundforløb 2 for udvalgte målgrupper	0	0	0	0	0	-10	510	410	640	660	700
Omlægning af institutionslandskabet	0	0	-40	-270	-2.130	-1.680	-550	-80	0	0	0
Øvrige tiltag	0	0	-10	-10	-10	-250	-340	-290	-390	-400	-400
- heraf ret til FGU	0	0	0	0	0	-60	-140	-140	-140	-140	-140
- heraf pulje til ophold på efterskoler og frie fagskoler	0	0	0	0	0	-30	-100	-110	-110	-110	-110
- heraf afledte virkninger på øvrige undervisnings- og uddannelses tilbud mv.	0	0	0	0	0	-130	-40	10	-90	-100	-100
- heraf afskaffelse af deltagerbetaling til gymnasiale enkeltfag og almen voksenuddannelser	0	0	0	0	0	-20	-40	-40	-40	-40	-40
- heraf håndtering af ansøgere til gymnasiale uddannelser	0	0	-10	-10	-10	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Ramme til implementeringsunderstøttelse mv.	-10	-10	-50	-40	-40	-210	-250	-200	-210	-200	-200
- heraf reserve til nye tiltag, understøttelse af og opfølgning på epX-reformen og ekspertgruppen for stx, htx og hhx mv. ¹	0	0	-50	-40	-40	-30	-100	-60	-70	-60	-70
(2) Finansiering	10	10	90	320	2.190	2.280	2.700	2.760	2.280	2.280	2.330
Afsatte rammer	10	10	0	190	190	270	350	350	350	350	350
- heraf midler fra forbedret indkøb på selvejende institutioner	0	0	0	190	190	200	200	200	200	200	200
- heraf ramme til styrkelse af erhvervsuddannelser	0	0	0	0	0	60	150	150	150	150	150
- heraf midler fra Aftale om styrket FGU	0	0	0	0	0	4	4	4	4	4	4
- heraf Børne- og Undervisningsministeriets ramme	10	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kvalitetsudviklings midler til de gymnasiale uddannelser	0	0	60	60	60	0	0	0	0	0	0
Ændret tilskudsregler for kursusvarigheden på efterskolerne	0	0	0	0	0	10	60	60	60	60	60
Råderum	0	0	40	80	1.940	2.000	2.300	2.340	1.870	1.860	1.910
Balance (1) + (2)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Anm.: Pga. afrundinger summerer alle delsummer ikke nødvendigvis til totalen. Beløb over 5 mio. kr. er afrundet til nærmeste 10 mio. kr., og beløb under 5 mio. kr. er afrundet til nærmeste hele mio. kr. Udgiftsposterne er opgjort som nettobeløb, hvor udgifter til undervisningstilskud, SU og strukturel beskæftigelse fratrækkes provenu fra undervisningstilskud, SU og strukturel beskæftigelse for de enkelte tiltag.

1) Der afsættes en reserve til nye tiltag, understøttelse af og opfølgning på epX-reformen og ekspertgruppen for stx, htx og hhx mv. af reformen. Der er endvidere afsat midler i reserven til at dække mindreindtægter til arbejdsudbud forbundet med pulje til ophold på efterskoler og frie fagskoler.

Kilde: Egne beregninger.

9. Aftalens karakter

9.1 Aftalen har karakter af et forlig fsva. nedenstående punkter, som derved vil udgøre et nyt gymnasieforlig:

- *Fag og fagsammensætning i epX (pkt. 1.1):* Det forligsbelægges, at elever på epX skal have dansk, matematik og engelsk på gymnasialt C-niveau med mulighed for at hæve udvalgte fag til B- eller A-niveau, og at der skal være øvrige obligatoriske fag og valgfag. Konkrete fag, linjer mv. udmøntes i et efterfølgende forløb inden for disse rammer.
- *Opbygningen af epX (pkt. 1.3):* Varighed og opbygning af epX forligsbelægges, dvs. at epX er en toårig gymnasial uddannelse med mulighed for et års overbygning, hvor eleverne med kombination af valgfag kan vælge at tage et tredje år i form af en etårig overbygning; at epX har en fælles indgang, og eleverne har en fast klasse samt at eleverne kan vælge faglinjer, der vil hænge sammen med deres interesse og ønsker til videre uddannelse – uden at fastlåse deres efterfølgende uddannelsesvalg.
- *Adgang til videre uddannelse (pkt. 1.4):* Det forligsbelægges, at epX uden overbygning skal give adgang til alle erhvervsuddannelser og være generelt adgangsgivende til erhvervsakademiuddannelserne, mens eleverne kan opnå adgang til visse professionsbacheloruddannelser, hvis de vælger og består bestemte gymnasiale fag, jf. eksisterende adgangskrav. EpX med etårig overbygning skal være generelt adgangsgivende til professionsbacheloruddannelserne, mens adgang til akademiske bacheloruddannelser vil kræve supplering eller udvidet fagpakke.
- *Adgangskrav til epX (pkt. 1.5):* Adgangskravet til epX forligsbelægges, dvs. for at opnå adgang til epX skal ansøgerne have bestået folkeskolens afgangseksamen. Alternativt kan ansøgere optages via en helhedsvurdering (optagelsesprøve- og samtale) eller ved at aflægge en adgangsgivende prøve på fgU, en efterskole eller fri fagskole.
- *Afskaffelsen af hf, eux og grundforløbets 1. del på erhvervsuddannelserne samt forkortelsen af grundforløbets 2. del (gf2) (pkt. 1.13 og 7.3):* Det forligsbelægges, at disse uddannelser afskaffes, og at gf2 forkortes for personer med en studiekompetencegivende uddannelse.
- *Skoleåret efter 9. klasse (pkt. 3.1):* Det forligsbelægges, at 10. klasse afskaffes som selvstændigt tilbud og integreres delvist i epX.
- *De skærpede krav til hhx, (htx) og stx (pkt. 5.1-5.3):* Adgangsforudsætningerne til hhx, (htx) og stx forligsbelægges.
- *Genopretningsplaner, mulighed for profilgymnasier og håndtering af ansøgere til de gymnasiale uddannelser (pkt. 6.1, 6.3-6.4):* Reglerne vedr. oprettelse af profilgymnasier, genopretningsplaner og håndtering af ansøgere, forligsbelægges.
- *Reformens økonomiske ramme (pkt. 8.6):* De afsatte økonomiske rammer, som skal udmøntes i efterfølgende forhandlingsforløb.

- 9.2 Ved indgåelse af aftalen om epx indtræder aftalepartierne således i et nyt gymnasieforlig. Forliget omfatter også lov om de gymnasiale uddannelser.
- 9.3 Det nye gymnasieforlig omfatter således de overordnede rammer, herunder den økonomiske ramme, for en reform af gymnasieuddannelserne, som skal udmøntes i en række efterfølgende forhandlingsforløb. De efterfølgende forhandlingsforløb indledes i denne forligskreds. Forligskredsen tager for hvert forhandlingsforløb særskilt stilling til, om yderligere partier skal inviteres til drøftelserne og forligspartierne har veto ift. om yderligere partier skal deltage. Forligsbelagte emner kræver desuden forligskredsens tilslutning. Fsva. de øvrige punkter i aftalen har aftalen karakter af en stemmeaftale.
- 9.4 Aftalepartierne forpligter sig til at stemme for de lovforslag og bevillingsmæssige hjemler, der understøtter og udmønter aftalens indhold.